

BALKANALIJE

Samira Kentrić

Evropa
Balkan
Jugoslavija

- 1 Slovenija
- 2 Hrvaška
- 3 Bosna in Hercegovina
- 4 Srbija
- 4/1 Vojvodina
- 4/2 Kosovo
- 5 Črna gora
- 6 Makedonija

BALKANALIJE

Zgodba pred vami se začne kot socialni portret otroka, ki je odraščal v priseljski delavski družini Socialistične federativne republike Jugoslavije. Ta otrok je kasneje zrasel v to, kar sem danes približno jaz, zato si upam trditi, da je zgodba še kar resnična. Mogoče zaradi pomanjkanja fantazijskih trenutkov tudi ni posebej izjemna. A naj vas to ne odvrne.

Otrokovo odraščanje poteka v precej nenavadnih okoliščinah. Ima očeta, ki je bil včasih pastir, in mamo, ki je znala stkati tepih. Svoje vaško muslimansko okolje sta zamenjala za mestno, katoliško, in tako postala notranja migranta v deželi, ki je bolj kot vse častila delavstvo. Delavca.

Potem je tu še sestra, prepametna, da bi jo kdo discipliniral, in preveč neučakana, da bi disciplinirala druge.

Njena trma – svetel zgled uporništvā –, njena družba – odlična priložnost za vse vrste nespodobnosti.

Otrok s tem raste, preraste okvir družine in vse bolj je dovzeten za to, kar mu sporoča okolje.

A to se spreminja. Ideal horizontalne, enakopravno organizirane družbe in mitska podoba delavca sta kar naenkrat pokleknila pred prepričanjem, da lahko z znanjem in iznajdljivostjo dosežemo več od drugih in da je pravično te druge pustiti za sabo. Zapostavljeni, mučeni, pobiti, vse to so drugi, ki jih je bilo smiselno pustiti za sabo. Pa je bilo res? Otrok je dvomil – od tod njegova velika želja po razumevanju – in zato obsesija z vedenjem, s paradoksi, simboli in lastnim ponotranjenjem ideologije, ki mu je bila vcepljena prva in skozi katero je vse odtlej ohranjal uporniški solidarnostni duh, za katerega se zdi, da je zaspal.

Otrok socializma, ko je bil ta na tem čudnem malem koščku sveta, ki mu tudi mi tu pravimo kar Balkan, že v zatonu.

Savina K.

Več kot desetletje je že tega, kar me je umetnik Huseyin Bahri Alptekin opozoril na turški pomen besede Balkan. To ozemlje so poimenovali ravno Turki, ki so ga prostorsko doživeli kot verigo poraščenega gorovja. A bolj kot to me je zadelo dejstvo, da je beseda sestavek dveh turških besed, bal in kan, ki pomenita med in kri. K pomisleku je Huseyina spodbudil naslov Blood Is Sweeter than Honey, kot sva takrat s prijateljico soustvarjalko Tino Kolenik poimenovali eno svojih instalacij. Prešnil ga je občutek, da je to to, da sva, sicer po naključju, zadeli bistvo prostora, v katerem živiva: ta prostor tu ceni kri bolj kot med. Je imel Huseyin prav? In če, je mogoče ta pojav kako poimenovati?

Bilo je to povsem bežno srečanje umetnikov, ki že po naravi gojita prav posebno veselje do večplastnosti pomenov. Le posrečena igra besed, hitra domislica, ki je ni šlo precenjevati. A jaz sem s turcizmi odraščala. Tako sta se mi tudi bal in kan v trenutku vpisala tja, kjer so že dolgo domovali insan, horoz in tava*.

Čas je mineval, med in kri pa nista hotela v pozabo, želela sta potrditev in ubesedenje svojega razmerja. Odtod Balkanalije. Večni ritual zapeljevanja med Balom in Kanom.

Hvala, Huseyin.

*človek, petelin, ponev

Daleč je Bosna

Oče prihaja domov ob 16:12. Potem kosilo, počitek.
Gleda v strop, nekaj malega premika roke. Včasih vstane,
gre v klet po jabolko, ga naseklja in počasi nosi v usta.
Govori malo, še to bolj zato, da bi discipliniral.
Tega sva vajeni; dajeva vtis, da pri tem sodelujeva. Če nisva preglasni,
tudi on ne bo. Zato vsaka v svojem kotu bereva s kupa knjig.

Mama pride ponoči, ko je hiša že hladna in temna.
Ni priložnosti za sentiment. Leže tudi ona.
Ampak oče ne spi. Ovce šteje.

Skuša se spomniti njihovih imen.

Trenutek spozabe, in že omahneš v globino. Oče to dobro ve.
Kot gradbinec živi za trenutek, pa četudi gradi za prihodnost.
Nič sanjarjenja na delovnem mestu.

Tudi pri mami ne. Dela na normo v veliki brneči tovarni.
Včasih se zgodi, da stroj delavki potegne lase vase. Grozno. Grooozno!
Mama vedno pravi: Dolgi lasje niso praktični.
Zato tudi naju strižejo na kratko.

Mamino delo zahteva beneficirano delovno dobo. To pomeni,
da dela hitreje od drugih in bo tudi prej končala z delom.
Meni se to ne izide.
Kako potem živi z nami, če je že pred nami? In če jo jaz
opazujem pri delu, a pri tem gledam v prihodnost? Hmmm ...
»Amela, Amelaaa?!«

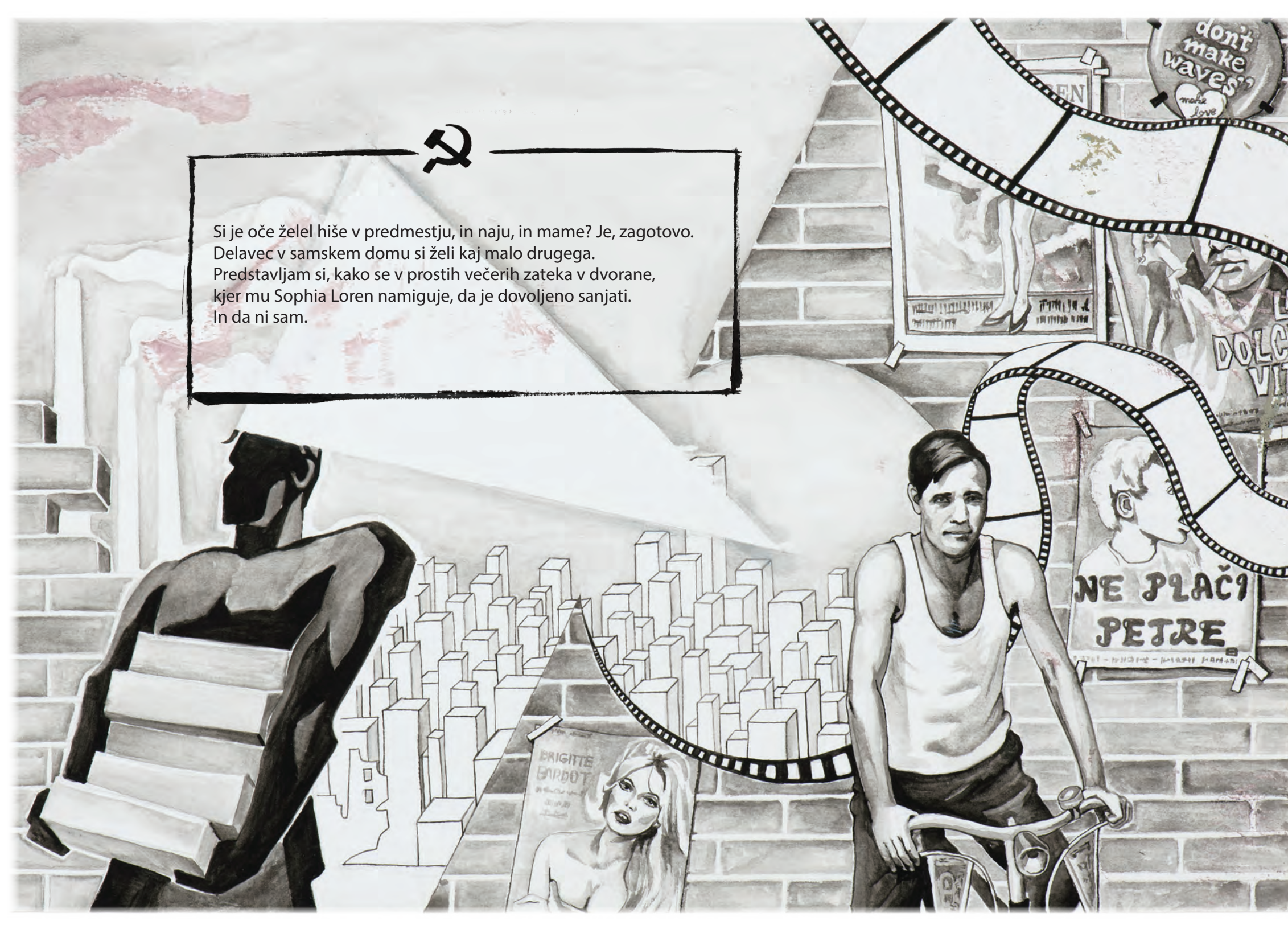

čas pred mano

Si je oče želel hiše v predmestju, in naju, in mame? Je, zagotovo.
Delavec v samskem domu si želi kaj malo drugega.
Predstavljam si, kako se v prostih večerih zateka v dvorane,
kjer mu Sophia Loren namiguje, da je dovoljeno sanjati.
In da ni sam.

TRIGLAV
FILM

SUTJESKA

JOHN H.
RAQUEL WECH

ONE
MILLION
YEARS B.C.

NA SVOJOJ ZEMLJI

Proizvodnja:
TRIGLAV FILM
LJUBLJANA 1948

LABA
Si
KRECI

GREASE

ESNA

PROGLAS

